Κατ' αυτή την ευλογημένη και συγκινητική ώρα, επιτρέψτε μου να συμπυκνώσω, κατά το ειωθός, τα πεπραγμένα του παρόντος *Γ΄ Διεθνούς Μουσικολογικού και Ψαλτικού Συνεδρίου «Θεωρία και Πράξη της Ψαλτικής Τέχνης»: Η Οκταηχία*, που συνεκλήθη στην Αθήνα, κατά το πενθήμερο 17 έως 21 Οκτωβρίου του έτους 2006.

Η όλη οργάνωση κινήθηκε πάνω στη γνωστή και από το προηγούμενο, δεύτερο, συνέδριο τριπλή διαστρωμάτωση. Το συνέδριο ήταν ταυτόχρονα:

- ✔ **Αμιγώς επιστημονικό**: με τη συμμετοχή ακαδημαϊκών διδασκάλων και μουσικολόγων ερευνητών, διδακτόρων και υποψηφίων διδακτόρων
- ✔ **Εκλαϊκευμένο ψαλτικό**: με τη συμμετοχή μουσικοδιφών, μουσικολογούντων πρωτοψαλτών και λοιπών φιλομούσων μελετητών
- ✔ **Καλλιτεχνικό**: με τη συμμετοχή χορών ψαλτών και τη διοργάνωση βραδινών ψαλτικών εκδηλώσεων

Το θέμα που ερευνήθηκε αυτή τη φορά ήταν *Η Οκταηχία*. Ευρύ και ποικίλο και ενδιαφέρον και καίριο θέμα του γνωστικού αντικειμένου της Βυζαντινής Μουσικολογίας, της Θεωρίας και Πράξης της Ψαλτικής Τέχνης.

Η οκταηχία μελετήθηκε ο' ένα εντυπωσιακό σε εύρος φάσμα: από την αρχαιότητα ως τη σύγχρονη πραγματικότητα. Μνημονεύθηκαν οι Πυθαγορικοί, ο Πλάτων, η τέχνη της Αρμονικής και οι αρχαίες ελληνικές μουσικοθεωρητικές πραγματείες, αλλά και παρουσιάσθηκαν πρωτοποριακά εγχειρήματα ψηφιακής ανάλυσης των μουσικών διαστημάτων, μελέτης της ψαλτικής φωνής με ψηφιακή φασματική ανάλυση, χρήσης αναλογικών και ψηφιακών ηλεκτρονικών για την ψηφιοποίηση των ακουστικών συχνοτήτων ή ακόμη και εκτέλεσης της Βυζαντινής Μουσικής από ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Μιλήσαμε για την οκταηχία γενικά:

- για το ήθος της
- για τη διδακτική της
- για το φιλοσοφικό πλαίσιό της
- για την αισθητική διάστασή της
- για τα διαστήματά της
- για τον τρόπο ψαλτικής έκφρασής της

Διερευνήσαμε:

- αντανακλάσεις της στη λαϊκή μουσική παράδοση
- σχέσεις της με την αντίστοιχη λατινική παράδοση
- αντιστοιχίες της με την ανάλογη οθωμανική μουσική παράδοση

Μας απασχόλησαν πλέον εξειδικευμένα ζητήματα:

- περί ήχων (και πρώτων και δεύτερων και τρίτων και τέταρτων, ειδικότερα δε περί του βαρέος, και μέσων και παραμέσων και πλαγίων και διφώνων και τριφώνων και τετραφώνων και πενταφώνων και επταφώνων)
- περί γενών (και διατονικού και χρωματικού και εναρμονίου)
- περί φθορών και χροών
- και περί άλλων πολλών...

Την «τιμητική» τους είχαν (και μνημονεύθηκαν «πάλιν και πολλάκις» κατά το συνέδριο), ο Πλάτων, ο Αριστόξενος και οι λοιποί αρχαίοι έλληνες μουσικογράφοι, ο Χρύσανθος (ο κατεξοχήν θεωρητικός της Ψαλτικής), η Πατριαρχική Μουσική Επιτροπή του 1881, αλλά και περίφημοι παλαιοί μεγάλοι πρωτοψάλτες (ο Ναυπλιώτης, ο Πρίγγος, ο Στανίτσας και άλλοι πολλοί)...

Συμμετείχαν σύνεδροι από διάφορες περιοχές της Ελλάδος_ από την Κύπρο, από τη Δανία, από την Αυστρία, από τη Ρουμανία, από τη Βουλγαρία, από τη Σερβία, καθώς και από τη Συρία. Και η συμμετοχή, αυτή τη φορά, ήταν αθρόα. Το γεγονός είναι συγκινητικό και συγκλονιστικά εντυπωσιακό, συνάμα δε και εξαιρετικά ελπιδοφόρο: ας αναλογισθούμε, μόνον, ότι το έτος 2000 ξεκινήσαμε το Α΄ Συνέδριο με πέντε ομιλητές, συνεχίσαμε, το έτος 2003, στο Β΄ Συνέδριο (του οποίου ήδη εκδόθηκαν και διανεμήθηκαν σε όλους τα Πρακτικά), με σαράντα ομιλητές και φέτος, το 2006, στο Γ΄ Συνέδριο, οι αντίστοιχες συμμετοχές έφτασαν τις εξήντα.

Διευρυμένη ήταν φέτος και η συμμετοχή διαφόρων ψαλτικών χορών. Κατά συγκυρία –όχι απαραίτητα τυχαία– οι χορωδίες που εκλήθησαν και συνέβαλαν στις καλλιτεχνικές ψαλτικές εκδηλώσεις του συνεδρίου ήταν οκτώ: οι (εκ των συνδιοργανωτών του συνεδρίου) Μαϊστορες της Ψαλτικής Τέχνης, η χορωδία του Συλλόγου Μουσικοφίλων Κωνσταντινουπόλεως, η χορωδία του Συλλόγου Ιεροψαλτών Αιγίου, η Βυζαντινή Χορωδία Αγρινίου, η χορωδία του Συλλόγου Ιεροψαλτών Ιωαννίνων, ο χορός ψαλτών Τρίκκης Μελωδοί και βέβαια χορός ψαλτών από το Πατριαρχείο Ρουμανίας και αντίστοιχος αραβόφωνος χορός από το Πατριαρχείο Αντιοχείας. Με αυτές τις μετακλήσεις επιχειρείται, αναντίρρητα, μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα «μουσική χαρτογράφηση» όχι μόνον του ελλαδικού αλλά και του διεθνούς ψαλτικού χώρου. Επισημαίνονται επί μέρους τοπικές εστίες από χορού μελέτης της Ψαλτικής Τέχνης, διακρίνονται μουσικά ύφη και ιδιαίτερες τεχνοτροπίες ερμηνευτικής προσέγγισης και πάνω απ' όλα καταδεικνύονται, με τρόπο πλουραλιστικό και πολύηχο, οι παλαιότερες και νεότερες «διαστάσεις» του ψαλτικού ήχου γενικότερα.

Τέλος, αυτό που επιθυμώ να υπογραμμισθεί ιδιαίτερα είναι το ελπιδοφόρο μήνυμα που απέρρευσε από την κατά το πλείστον στελέχωση των παραπάνω χορωδιών από νέα παιδιά. Ο μέσος όρος ηλικίας φαίνεται να κατεβαίνει κάτω των σαράντα χρόνων και αυτό είναι μια από τις πασιφανείς διαπιστώσεις του παρόντος Συνεδρίου. Σ' αυτό το μήνυμα να προστεθεί και ένα άλλο τελευταίο, που προέκυψε από τη συμμετοχή στο Συνέδριο των μνημονευθέντων ομόδοξων πλην όμως αλλόγλωσσων ψαλτικών χορών: φαίνεται πλέον πως η Ψαλτική λαμβάνει την οικουμενική διάσταση που της αρμόζει. Φαίνεται πως η λεγόμενη Βυζαντινή Μουσική καθιερώνεται σαν ένας κώδικας διεθνούς μουσικής επικοινωνίας, σαν μια κοινή μουσική γλώσσα, σαν την ιδεατή *«μουσική των αγγέλων»*, υπό τους ήχους της οποίας τα διαστήματα της ψαλτικής οκταηχίας θα ανακυκλωθούν στα πέρατα της οικουμένης και θα επιβιώσουν ως την εσχατιά της ογδόης ημέρας, της καινής ζωής, της αιωνιότητας...

ΑΧΙΛΛΕΥΣ Γ. ΧΑΛΛΑΙΑΚΗΣ